

De adrenaline auto-injector of “noodpen”

Onder auspiciën van de Nederlandse Vereniging en Vakgroep ALLERGOLOGIE

© april 2000

Een adrenaline auto-injector is een voorgevulde injectiespuit, een ‘noodpen’ waarmee u uzelf of uw kind kunt behandelen in het geval van een ernstige allergische reactie, een zogenaamde anafylactische reactie of anafylaxis genoemd.

Het kan zijn dat u al eens een dergelijke anafylactische reactie heeft meegemaakt, het kan zijn dat uw behandelend arts u uit voorzorg een adrenaline auto-injector heeft voorgeschreven. U wordt uitgelegd wat een anafylaxis betekent, hoe u de verschijnselen of symptomen hiervan herkent, wanneer en hoe u de adrenaline auto-injector moet gebruiken en wat u daarna moet doen.

Wat is een anafylactische reactie?

Een anafylactische reactie is een hevige algemene reactie waarbij in korte tijd, vaak binnen enkele minuten tot een uur, het lichaam allergisch reageert op bijvoorbeeld een voedingsmiddel of een insectensteek. De verschijnselen of symptomen treden op in verschillende organen, zoals de ogen, de huid, het maagdarmkanaal en de longen, en meestal in meerdere organen tegelijk. In het ergste geval treedt een zodanige bloeddrukdaling op, dat de persoon het bewustzijn kwijt kan raken. We spreken dan van shock. Een anafylactische reactie is gevaarlijk en kan in het ergste geval dodelijk zijn.

Wat zijn de verschijnselen bij een anafylactische reactie?

1. Jeuk, vaak met uitgebreide roodheid van de huid en galbulten.
2. Zwelling van oogleden, lippen, keel, handen of elders.
3. Maagdarmklachten: pijn, misselijkheid, braken, diarree.
4. Ademhalingsproblemen: druk op de borst, piepende ademhaling, kortademigheid, blauwe lippen, heesheid, moeite met praten en slikken.
5. Duizeligheid, verminderd aanspreekbaar zijn, wegraking.

Wanneer moet u de adrenaline auto-injector (Epipen) gebruiken ?

Als een of meerdere van bovenstaande verschijnselen optreden is het belangrijk om snel te handelen.

Bij een geringe reactie, bijvoorbeeld alleen jeuk en roodheid van de huid, kan worden afgewacht. Als u twijfelt kunt u uit voorzorg naar een arts of een spoedeisende hulp gaan en daar het verdere beloop afwachten. Zodra de reactie zich uitbreidt buiten de huid, dat wil zeggen als er duidelijk zwelling van de keel of kortademigheid of een neiging tot flauwvallen optreedt, moet u de adrenaline auto-injector gebruiken. Verderop leest u hoe.

Het werkzame medicijn in de adrenaline auto-injector is adrenaline. Dit is een stof die ook in het lichaam voorkomt en die daar wordt vrijgemaakt in acute stresssituaties, zoals hevig schrikken en inspanning. Door de adrenaline gaat de bloeddruk omhoog, versnelt de hartslag en verwijden de luchtwegen zich. Als u de adrenaline auto-injector ten onrechte gebruikt, dus zonder dat er een anafylactische reactie is, dan is dit meestal geen probleem, u merkt dat u gedurende enige minuten hartkloppingen krijgt en mogelijk hoofdpijn, alsof u hevig bent geschrokken.

Ook bij zwangerschap of borstvoeding kan in noodsituaties de adrenaline auto-injector gebruikt worden. Voor mensen met hartvaataandoeningen, dient in overleg met de behandelend arts te worden gekeken of de noodzaak voor het gebruiken van een adrenaline auto-injector opweegt tegen de eventuele risico's. Bepaalde medicijnen tegen onder andere hoge bloeddruk (de zogenaamde bètablokkers) mogen niet worden gebruikt als u een noodpen bij u draagt. Overlegt u dan direct met uw behandelend arts over vervangende medicijnen.

Hoe moet de Epipen® auto-injector worden toegediend ?

In Nederland bestaat de adrenaline auto-injector of noodpen alleen als Epipen®, in twee sterktes, één voor volwassenen en een juniorversie voor kinderen tot een lichaamsgewicht van 30 kg.

De noodpen heeft twee kanten: aan de ene kant zit een zwarte punt. Hier komt de naald uit, dus deze kant moet op het been van de patiënt worden gedrukt. Aan de andere kant van de noodpen zit een grijs beschermdopje, dat uit de pen getrokken moet worden. Pas dan kan de naald aan de andere kant 'afgaan'. Als de beschermdop is verwijderd, moet de naaldkant (zwart) van de noodpen loodrecht op het bovenbeen van de patiënt worden aangeduwd, eventueel door de kleren heen (de pen moet vastgehouden worden als een schrijfpenn). De naald schiet uit de pen in het been ('de klik') en moet daar 10 seconden blijven zitten zodat de adrenaline er uitgepompt kan worden. Hierna kan de naald er loodrecht uitgehaald worden. De adrenaline auto-injector is dan leeg. Na de injectie nog tien tellen de plek masseren.

Nadat de adrenaline auto-injector is toegediend altijd 112 bellen voor een ambulance en doorgeven dat het gaat om een anafylactische reactie. De Epipen® is een EHBO middel, het gebruik heeft snel en goed, maar tijdelijk effect, dus de patiënt moet altijd nog door een arts

worden beoordeeld en eventueel verder behandeld, ook al lijkt de patiënt weer op te knappen. Na het gebruik van de noodpen dient uiteraard weer een nieuwe adrenaline auto-injector te worden aangevraagd.

Ten slotte

Nu u een EpiPen® heeft voorgeschreven gekregen zult u ook kenbaar moeten maken aan uw omgeving dat u een hevige allergische reactie kunt krijgen. Het Nederlands Anafylaxis Netwerk kan u hierin ondersteunen door u informatie te geven hoe u dit kunt doen. Er is bijvoorbeeld ook een protocol voorhanden hoe u de school- of werkomgeving kunt informeren.

Informatie: www.anafylaxis.net.